

Etický kodex Filosofického ústavu AV ČR, v. v. i.

Filosofický ústav AV ČR, v. v. i., (dále jen FLÚ) jakožto jeden z ústavů Akademie věd České republiky (dále jen AV ČR) se řídí právními předpisy České republiky a dalšími předpisy, kterým AV ČR a její součásti podléhají, zejména pak Zákonem č. 283/1992 Sb. o AV ČR, Zákonem 341/2005 Sb. o veřejných výzkumných institucích, Stanovami AV ČR a Etickým kodexem výzkumných pracovníků AV ČR. Etický kodex FLÚ (dále jen Etický kodex) na tyto předpisy a normy navazuje a současně je rozvíjí. Představuje soubor etických zásad, které jsou závazné pro FLÚ, jeho zaměstnance a zaměstnankyně. FLÚ se jako zaměstnavatel zavazuje k vytváření takových pracovních podmínek, které budou naplňování tohoto Etického kodexu podporovat.

Etický kodex vychází ze tří zdrojů: (I) z obecných mravních norem; (II) z nároků spojených se specifickým charakterem výzkumné činnosti; (III) z odpovědnosti veřejné výzkumné instituce vůči veřejnosti.

I. Obecné zásady

a) Rovné zacházení

Zaměstnanci a zaměstnankyně FLÚ ani orgány FLÚ se nedopouštějí jednání, jehož cílem či předvídatelným následkem je pracovní znevýhodnění osob z důvodu jejich věku, fyzického handicapu, pohlaví, genderu, sexuální orientace, barvy pleti, etnického původu, státní příslušnosti, světonázoru či náboženského vyznání, jakož i jiných jejich charakteristik, které nesouvisí s výkonem práce.

b) Respekt k druhým

Ve svém vystupování se orgány FLÚ stejně jako jeho zaměstnanci a zaměstnankyně zdržují veškerého ponižujícího jednání. Nepřípustná je jakákoli forma šikany, zastrašování, manipulativního jednání, šíření pomluv, pronásledování, sexuálního obtěžování či jiného útoku na důstojnost osob, se kterými zaměstnanci a zaměstnankyně FLÚ v rámci své pracovní činnosti jednají.

c) Pravdivé informování

FLÚ svým zaměstnancům, zaměstnankyním, partnerům a veřejnosti nesmí podávat záměrně nepravdivé ani účelově zkreslené informace. Stejně tak nesmějí záměrně nepravdivé ani účelově zkreslené informace podávat zaměstnanci a zaměstnankyně FLÚ, když o své pracovní činnosti informují své nadřízené, pracovní partnery, kolegy či veřejnost.

II. Výzkumná činnost

a) Svoboda bádání

Výzkumní pracovníci a pracovnice FLÚ si samostatně určují své badatelské zaměření v návaznosti na výzkumný program FLÚ a v souladu s koncepcemi jim příslušných vědeckých útvarů. FLÚ jim zaručuje svobodu bádání, a to i v případě, že jejich badatelské výsledky vedou ke společenským, politickým či náboženským kontroverzím. Bádání samo ovšem musí být otevřeno věcně a racionální kritice a musí být nezávislé na ideologických či politických tlacích.

b) Využití pracovního času

Nejsou-li výzkumní pracovníci a pracovnice zatíženi jinými pracovními povinnostmi (např. administrativního rázu), využívají čas odpovídající jejich pracovnímu úvazku plně k tomu, aby podle kritérií kvality, která jsou uznávána v jejich oboru, dosahovali co nejlepších výsledků. V rámci FLÚ přijímají splnitelné závazky a dělají vše pro to, aby jim dostáli.

c) Kvalita výstupů badatelské práce

Kvalita výstupů badatelské práce má vždy přednost před jejich kvantitou. Výzkumní pracovníci a pracovnice FLÚ se vyhýbají praktikám, jejichž cílem je samoučelné navyšování počtu badatelských výstupů nebo citací. Stejně tak se vyhýbají publikování v odborných časopisech a nakladatelstvích, které nesplňují obvyklé akademické publikační standardy (například nezajišťují kvalitní oponentské řízení).

d) Respekt k výzkumné práci druhých

Výzkumní pracovníci a pracovnice FLÚ respektují práci svých kolegů a kolegyně. Případnou kritiku jejich práce vedou vždy věcně a kultivovaně, a to i tehdy, když zastávají jiná stanoviska a metodologická východiska.

e) Nestrannost hodnocení

Při odborném hodnocení (v recenzích, posudcích, při atestačních řízeních apod.) se výzkumní pracovníci a pracovnice řídí výhradně věcnými kritérii, předcházejí střetu zájmů a respektují pluralitu témat i metodologických přístupů. Zvláště rozhodnutí, která mají vliv na kariérní postup a odměňování, musí být věcná, nestranná a transparentní.

f) Úcta k autorství

Je nepřipustné, aby si výzkumní pracovníci a pracovnice FLÚ připisovali výsledky práce, na které se osobně nepodíleli. U všech výsledků je třeba uvádět všechny a pouze ty autory a autorky, kteří k nim přispěli (s výjimkou případů, kdy s uveřejněním spoluautorství nesouhlasí). Přejímání cizích vět nebo myšlenek bez uvedení zdroje a jejich vydávání za vlastní je považováno za plagiátorství.

g) Výzkum zahrnující lidské subjekty

Základním imperativem výzkumu zahrnujícího lidské subjekty je, aby nedošlo k žádné jejich újmě, a to zejména v oblasti ochrany jejich práv, soukromí a dobrého jména. Pokud to okolnosti nevyklučují, je žádoucí, aby zkoumané subjekty vyjádřily s výzkumem svůj svobodný a informovaný

souhlas, aby byla jejich účast na výzkumu dobrovolná a aby bylo respektováno jejich právo seznámit se s výsledky výzkumu či z něj kdykoli odstoupit. Souhlas subjektů je nutný zejména v případech, kdy jsou pořizovány audiovizuální nebo jiné trvalé záznamy. O povaze, cíli a průběhu výzkumu, stejně jako o jeho možných důsledcích, by měli být jeho účastníci informováni pravdivě a úplně, kdykoliv je to možné. Pracovníci a pracovnice FLÚ podílející se na výzkumu zahrnujícím lidské subjekty jsou povinni zachovávat důvěrnost a anonymitu získaných informací a uchovávat získaná data takovým způsobem, aby nemohlo dojít k jejich zneužití.

III. Odpovědnost vůči veřejnosti

a) Střet zájmů

Zaměstnanci a zaměstnankyně FLÚ se řídí posláním AV ČR „obohacovat lidské poznání a sloužit prospěchu České republiky a jejích občanů“ (viz Preambule Stanov AV ČR). Ve své pracovní činnosti, ať už badatelského, organizačního nebo administrativního rázu, nesmí tomuto poslání nadřazovat své osobní zájmy, zájmy osob sobě blízkých nebo jakékoli dílčí skupinové zájmy, například politické, ekonomické nebo ideologické.

b) Řádné vykonávání svěřené funkce

Zaměstnanci a zaměstnankyně FLÚ jsou si vědomi rozsahu kompetencí, které jim náleží z titulu jim svěřených funkcí. Hranice těchto kompetencí nepřekračují, nezneužívají své postavení a jednají transparentně. S informacemi, které v souvislosti s výkonem svěřených funkcí získali, nakládají odpovědně.

c) Nakládání s veřejnými prostředky a majetkem

Zaměstnanci a zaměstnankyně nakládají s veřejnými či jinými svěřenými prostředky a majetkem FLÚ hospodárně, účelně a transparentně.

d) Využívání infrastruktury a afiliace

Infrastruktura FLÚ (jeho prostory, administrativní a technologické zázemí), ani afiliace k FLÚ nesmí být využívány k výdělečné ani propagační činnosti, která nesouvisí s posláním pracoviště. Toto pravidlo se nevztahuje na iniciativy konané ve veřejném zájmu, nad nimiž FLÚ převzal záštitu, na služby poskytované zaměstnancům se souhlasem vedení FLÚ a na prostory, které FLÚ dlouhodobě pronajímá (ani tyto prostory však nesmí být využívány k činnostem, jež jsou s posláním FLÚ v rozporu). Data a metadata v počítačích, úložištích a sítích, která FLÚ či jeho zaměstnanci a zaměstnankyně v rámci své pracovní činnosti vytváří nebo spravují, nesmí využívat k výdělečné ani propagační činnosti nesouvisející s posláním pracoviště.

e) Společenská relevance výzkumu

Je žádoucí, aby v případech, kdy je to možné a smysluplné, byla výzkumná témata volena s přihlédnutím k otázkám širšího společenského významu.

f) Komunikace s veřejností

Výzkumní pracovníci a pracovníci FLÚ průběžně a pravdivě informují veřejnost o náplni a výsledcích své práce, a to zejména formou pravidelně aktualizovaných profilů na oficiálních webových stránkách FLÚ, zpráv o činnosti apod. Kdykoli na veřejnosti prezentují své pracovní výsledky, dbají na to, aby byla zveřejněna jejich afiliace k FLÚ. Je žádoucí, aby výzkumní pracovníci a pracovníci příležitostně seznamovali veřejnost se svou prací způsobem, který může zaujmout i neodborné publikum.

g) Vystupování na veřejnosti

Zaměstnanci a zaměstnankyně FLÚ dbají na to, aby svým vystupováním nepoškozovali dobré jméno svého zaměstnavatele. Do veřejného prostoru, včetně sociálních sítí, vstupují kultivovaným způsobem, zásadně se zdržují hrubých a urážlivých projevů. Výzkumní pracovníci a pracovníci FLÚ podle svých možností předcházejí zneužití své odborné reputace či afiliace k FLÚ politickými režimy, které soustavně porušují základní lidská práva a svobody nebo skupinami, které k takovému porušování nabádají.

h) Ochrana životního prostředí

FLÚ, jeho zaměstnanci a zaměstnankyně se chovají zodpovědně k životnímu prostředí (zejména neplytvají energiemi či spotřebním materiálem a dbají o minimalizaci ekologické zátěže vyplývající z jejich činnosti).

Závěrečná ustanovení

Výše uvedené zásady se vztahují na všechny pracovníky a pracovníce FLÚ, ať již vědecké, technickohospodářské či emeritní. Týkají se výhradně výkonu jejich práce, s výjimkou článků III. c, d, g.

Orgány FLÚ ani zaměstnanci a zaměstnankyně FLÚ nesmí kohokoliv vybízet k jednání, které by bylo v rozporu s Etickým kodexem. Stejně tak nesmí přehlížet jeho opakované či hrubé porušování. Podněty týkající se možného porušení Etického kodexu a žádosti o posouzení zamýšlených výzkumných postupů projednává Etická komise FLÚ. Etická komise je orgánem pracoviště, její složení a rozsah kompetencí stanovuje Organizační řád FLÚ. Jednání Komise se řídí Jednacím řádem Etické komise.

Tento dokument vznikl jako součást projektu „Rozvoj prostředí pro profesní růst pracovníků Filosofického ústavu AV ČR“, reg. č. CZ.02.2.69/0.0/18_054/0014626, který je spolufinancován Evropskou unií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

